

XXXIX OLIMPIADA FIZYCZNA (1988/1989). Stopień III, zadanie teoretyczne – T2.**Źródło:** Komitet Główny Olimpiady Fizycznej, Fizyka w Szkole Nr 1, 1991**Autor:** Marta Kicińska-Habior**Nazwa zadania:** Identyfikacja helu i azotu poprzez przemiany gazowe**Działy:** Termodynamika**Słowa kluczowe:** Równanie gazu doskonałego, przemiana izobaryczna, przemiana izochoryczna, I zasada termodynamiki, ciepło.**Zadanie teoretyczne, zawody III stopnia, XXXIX OF.**

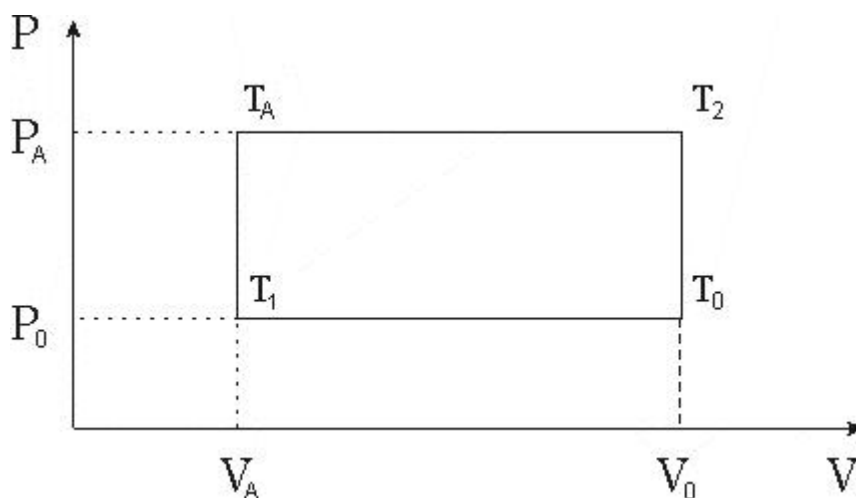
$n = 44$ mola pewnego gazu doskonałego o temperaturze $t = 3,8^\circ\text{C}$ poddano przemianie izobarycznej a następnie izochorycznej. W wyniku tych przemian gaz oddał $Q_1 = 101,3$ J ciepła, a jego energia wewnętrzna wzrosła o $\Delta U = 506,5$ J. Identyczny stan końcowy gazu można było by również osiągnąć poddając go najpierw przemianie izochorycznej a potem izobarycznej. Wtedy gaz oddałby $Q_2 = 1317$ J ciepła. Wiedząc, że gazem poddanym przemianom był hel lub azot określ, o który z nich chodzi.

Wartość stałej gazowej wynosi $R = 8,314 \text{ J} \cdot \text{mol}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$.

Rozwiązanie**Część teoretyczna**

Korzystając z I zasady termodynamiki obliczamy pracę W_1 , jaką wykonano nad gazem poddając go przemianie izobarycznej, a następnie izochorycznej ($T_0 - T_1 - T_k$) oraz pracę W_2 , jaką należałoby wykonać nad gazem poddając go najpierw przemianie izochorycznej, a potem izobarycznej ($T_0 - T_2 - T_k$) (Rys.1)

$$\begin{aligned} W_1 &= \Delta U + Q_1 \\ W_2 &= \Delta U + Q_2 \end{aligned} \quad (1)$$

Rys.1

Podstawiając dane zawarte w treści zadania otrzymujemy $W_1 = 607,8 \text{ J}$ i $W_2 = 1323,4 \text{ J}$. Ponieważ zachodzą równości:

$$\begin{aligned} W_1 &= -p_0(V_k - V_0) \\ W_2 &= -p_k(V_k - V_0) \end{aligned} \quad (2)$$

mamy:

$$\gamma = \frac{p_k}{p_0} = \frac{W_2}{W_1} = 3 \quad (3)$$

przyrost energii wewnętrznej gazu doskonałego wyraża się wzorem:

$$\Delta U = \frac{1}{2} nKR(T_k - T_0) \quad (4)$$

gdzie x oznacza liczbę stopni swobody cząsteczki gazu oraz $T = t + 273,15$. Z równania (4) otrzymujemy:

$$K = \frac{2\Delta U}{nRT_k - nRT_0} \quad (5)$$

korzystając z równania (1), (2), (3) oraz z równania stanu gazu doskonałego, mamy:

$$\begin{aligned} \Delta U + Q_1 &= W_1 = -p_0V_k + p_0V_0 = \\ &= -\gamma^{-1}p_kV_k + p_0V_0 = \\ &= -\gamma^{-1}nRT_k + nRT_0 \end{aligned} \quad (6)$$

Z równania (6) wyznaczamy nRT_k i otrzymujemy ostatecznie:

$$K = \frac{2\Delta U}{[(\gamma - 1) \cdot nRT_0 - \gamma(\Delta U + Q_1)]} = 5 \quad (7)$$

Gazem poddawany przemianom był dwuatomowy azot, którego cząsteczka ma pięć stopni swobody.